

Petr Novotný, tedy Petr Novotný muzikant ze skupiny Žalman a spol., věnoval ve svém **Folkovém bestiáři** jednu kapitolu folkovému divákovi.

Mám tu drobnou drzost Péťu Novotného doplnit o několik svých poznatků na dané téma. Na folkové koncerty a festivaly chodím pár let, takže materiálu ke studiu je víc než dost.

Své dělení folkových diváků začnu druhem, který bych nazval **Poprvé na koncertu**. Tato kategorie například žádá v Malostranské besedě nebo na festivalu lístky do první řady. Poté, co uvidí několik postav, co někdy i hodinu před začátkem představení obléhají vchodové dveře, zjistí že není v kině ani ve Státní opeře. Tento divák zná z folku jen několik základních jmen jako Nohavica, Čechomor, Žalman nebo Franta Nedvěd. Při pokusu o konverzaci si plete žánry, nezná základní sestavu kapely, ani počty vydaných CD. Ale vše je někdy poprvé a je dobré, když z poprvé je podruhé, potřetí atd. a proces vrcholí přesunem do jiné kategorie. Pro kapely a autory písní je tento divák cenný, protože si často jako jediný kupuje CD, trička, plakáty a další předměty, neboť zbylé publikum je dávno vlastní.

Jako všude, tak i na folku, se mezi publikem vyskytuje kategorie **VIP**. Tento divák obsazuje sedadla, na nichž leží různě vyrobené nápisy "rezervace", členy kapel líbá a zdraví zalomeným palcem, je-li přestávka či po koncertu sedí s kapelami v baru či odchází za stejným účelem někam jinam, není-li koncertní místnost takto vybavena. Občas se jedná i o kolegy z jiných kapel, ale zde hrozí i nebezpečí určitých schválností či drobných kamarádkých žertů. Častými VIP jsou i rodinní příslušníci členů kapel. Již několikrát jsem seděl v první řadě vedle staršího pána v obleku a v kravatě, představeného nejmenovaným kapelníkem Tony Linhartem jako tatínek jedné ze zpěvaček. Na rozdíl od VIP na tenisových utkáních, playbackových koncertech královen popu, jsou folkové VIP osoby celkem sympatické. Pravda ale je, že na letošních Prázdninách v Telči se objevil i Mirek Topolánek, ale jde o výjimku.

Dalším typem je **Zarytý konzervativec**. Tento typ diváka zejména na festivalech vyjadřuje nelibost nad zařazením jiných než jím oblíbených směrů. V Telči jsem letos seděl vedle manželského páru pozdně středního věku, podle dikce zcela jistě z Brna, okázale dávajícího najevo, že přišli jen na Javory. Mladá nadějná zpěvačka z Jihlavy, jejíž příjmení jsem kdysi omylem považoval za umělecký pseudonym, která zpívala před Javory, byla mužem při každé písni odměněna tichem a vrtěním hlavou nahrazujícím slova "že to sem pouštějí". Konzervativec rovněž nelibě nese i změny ve své oblíbené kapele. Mladší folkovou generaci osvěžuje vzpomínkami, že nejlepší byla stejně Lenka Slabá, na kterou ta Jindřiška určitě nemá.

Někteří konzervativci tvoří i část fanklubu určité skupiny, kde jsou neocenitelnou živou kronikou, neboť většina jejich informací a znalostí není známa ani současné sestavě oblíbené kapely.

Jiným druhem diváka je **Magor do folku**. Do této skupiny se řadím i já. Magor má přehled nejen o standardní folkové scéně, ale sbírá informace o mladé folkové krvi, navštěvuje literární kavárny, kde vystupují zbytku národa neznámí písničkáři, prakticky denně sleduje webové stránky stále se rozšiřujícího okruhu svých miláčků a na nich hledá stejně postižené. Stejně jako konzervativec je i magor jádrem fanklubu, ale na rozdíl od něj by založil paralelně několik desítek fanklubů, což není z časového hlediska možné. Po čase se z davu vyčlení několik magorů, kteří se setkávají většinou v prvních řadách či na začátku front na vstupenky či předplatné. Magor je rovněž vybaven fotoaparátem či videokamerou, zná se i s profi fotografy a někdy si vede kroniku se sbírkou vstupenek, vzpomínek a snímků. Občas přejde magor i do řad VIP, zejména vede-li určitý fanklub, kde jsou mu odměnou občasné volné vstupenky či alespoň rezervace v první řadě.

Z magorů se pak vyčleňuje velmi úzká kategorie **Chodící slovník folku**. Chodící slovník zná perfektně texty i s akordy, daleko lépe než jejich autoři a interpreti. Zná vývoj sestav kapel, daleko lépe než členové kapely ví předem, kdo a kam odchází a přechází, vlastní v podstatě veškeré nahrávky oblíbených kapel, tyká s většinou folkařů. Chodící slovník je ostatními ne tak odborně vyspělými magory oslovován jako poslední instance při sporech o název kapely, text, datum nahrávky či o některé události ze soukromého života kapel. Být chodícím slovníkem je dáno jen pilným a vyvoleným magorům.

Většinu platících tvoří nejrozšířenější kategorie **Běžný divák**. Řada běžných diváků se na koncert obléká jako do premiérového kinu, nejsou výjimkou i kravaty. Běžný divák příliš nechodí na festivaly, neboť nesnese fyzicky sezení řádově osmi až deseti hodin na tvrdé lavici bez opěradla. Pokud přece jen běžný divák jde na festival, leží vzadu ve stínu, vybaven jídlem a pitím. Zdůrazňuje, že nemusí vidět, ale slyšet. Při koncertech dokáže i konverzovat a občas nevypne mobil či během koncertu jde mobilovat. Běžný divák je záruka alespoň minimální tržby a bratrům Nedvědům doslova zaplnil Strahov. Jde spíše o vyšší věkové kategorie bez vyšších cílů. Pokud jde o znalosti o kapelách, Magor se s běžným divákem stýká jen tak, že vedle něj řízením osudu sedí.

Běžný divák se občas projeví neznalostí, například netleská v refrénu Každé ráno boty zouval, není schopen zazpívat celý text Nezacházej slunce a ptá se, jak se jmenuje ta blondýna, co zpívá tu vo těch koních, jestli je to Martinová, Jíšová nebo Brožová (dříve Petráková, ne Kateřina - pozn. aut.) ?

Citlivou výchovou, trpělivostí a tolerancí, zejména ze strany rodinných příslušníků, lze z běžného diváka vychovat cosi se zárodky magora. Jde však o zjev výjimečný, neboť podle mého názoru magorem se folkař rodí.

Stejně jako Pěťa Novotný jsem si nemohl nepovšimnout diváka , kterého já nazývám **Omundúrovaný folkař**

. Nejde jen o celé rodiny v maskáčích na míru včetně psa a dědečka, jak píše kolega Novotný. Velmi mě oslovují Staří pardi oblečení do leggin, stetsonu s umělým liščím či jiným ocasem. Tato kategorie se velmi blíží konzervativci a v rámci jednoho žánru ji lze občas zařadit mezi magory. Ze starších vane duch Boba Hurikána (vl.jménem Josef Peterka, autor Dějin trampingu a řady písní, zejména Hochů z Rikatáda - pozn. aut.), tedy duch klasické trampské písně. Z moderny snesou ještě tak Samsona a Hoptropáky a Semtex při interpretaci Jede, jede mašinka. Občas Omundúrovaný folkař zabrousí i do koncertních sálů, kde mezi běžnými diváky vyniká svou rázovitostí.

Tak to je jen pár postřehů. Vynechávám dívky nazvané kolegou Novotným Folkové Lidušky. O těch mohou spíše vyprávět členové kapely a já při mnohonásobných obdivných pohledech na Žalmana nebo na Tondu Hlaváče neumím odhadnout , kdo je Liduška či se Liduškou stane.

Spíše bych vytypoval kategorii **Uchechtaných mladých folkových aktivistek**. Jde o dívky v lehce postpubertálním věku, které jsou vybaveny karimatkou (na festivalech) a v uzavřených prostorách koncertních sálů tančí před první řadou. Pokud netančí nebo neleží na karimatkách před prvními řadami na festivalu, houfně se chechtají, někdy i během představení. V jádru jsou však milé a často jde o kamarádky mladých zpěvaček. Ve většině případů se současně jedná o vyhraněné magory či spíše magorky.

Prosím čtenáře o další postřehy a nápady. Má studie si neklade za cíl být vyčerpávající.